

Retouradres: Postbus 4, 4760 AA Zevenbergen

Bureau Energieprojecten
Inspraakpunt Programma VAWOZ
Postbus 111
9200 AC Drachten

Verzenddatum
2 april 2024

Ons kenmerk
1078045

Uw kenmerk
VAWOZ

Behandeld door
S. Eland

Onderwerp Zienswijze op concept-NRD Programma VAWOZ 2031-2040

Geachte lezer,

Voor het Programma VAWOZ 2031-2040 (verder: VAWOZ) ligt tot en met 4 april 2024 de concept-NRD ter visie. Onze gemeente is onderdeel van het zoekgebied voor nieuwe aanlandingen van wind op Zee na 2031. Met deze brief brengen wij onze zienswijze op de concept-NRD uit.

Positiebepaling

Wij erkennen het belang van een robuuste energie-infrastructuur in Nederland die ons in staat stelt de energietransitie mogelijk te maken. Gemeente Moerdijk ligt op een belangrijke plek in het nationale energiesysteem van nu en in dat van de toekomst. We hebben bovendien ook een groot industrieel cluster in onze gemeente dat sterk van dat energiesysteem afhankelijk is. Dat heeft tot gevolg dat er de komende decennia een breed scala aan energie-infrastructuurontwikkelingen van nationaal belang in onze gemeente zal worden geïnitieerd.

Als college van Moerdijk erkennen wij de urgentie van de energietransitie en zijn we binnen onze mogelijkheden en voorwaarden bereid onze verantwoordelijkheid te nemen. We maken ons, gezien de grote hoeveelheid en schaal van de projecten die geprojecteerd worden op onze gemeente, wel zorgen over de leefbaarheid en de ruimtelijke kwaliteit. Wij hebben daarom in onze Omgevingsvisie de bijgevoegde positiebepaling vastgesteld. Deze vormt onze leidraad in alle individuele energie-infrastructuurprojecten. Wij verzoeken u in de verdere planvorming rekening te houden met onze positiebepaling.

Ruimtelijke druk

Zoals hierboven al beschreven is de ruimte- en milieudruk op onze gemeente groot. Vanuit diverse rijks-, provinciale en gemeentelijke opgaven wordt naar grote hoeveelheden ruimte gezocht. Niet alleen op gebied van energie, maar ook op gebied van groen, ecologie, waterhuishouding, volkshuisvesting, circulaire economie, mobiliteit, logistiek, transport en verstedelijking.

Ook de omgeving van het toekomstige 380kV-station Moerdijk, dat onderdeel is van de zoekgebieden voor VAWOZ, is daarbij veel in beeld. Deze omgeving is nu reeds zwaar belast met een groot haven- en industrieterrein, snelwegen, spoorlijnen, windparken en hoogspanningsverbindingen. Daarnaast wordt alleen al voor het energiesysteem van de toekomst gezocht naar locaties voor een 380/150/20kV-station, naar nieuwe

hoogspanningsverbindingen, naar ruimte voor buisleidingen (Delta Rhine Corridor, waterstofnetwerk Zuidwest-Nederland, een warmtebuis tussen industrieterrein Moerdijk en het Amer-warmtenet). En dus ook naar meerdere tracés, converterlocaties én locaties voor grootschalige waterstofproductie/elektrolyse ten behoeve van de aanlanding van Wind op Zee (Nederwiek 3 en VAWOZ).

Er is nog slechts beperkt ruimte beschikbaar waar bovengenoemde ontwikkelingen plaats zouden kunnen vinden, op een manier dat het gebied ook op de lange termijn leefbaar blijft voor de circa 25.000 inwoners die in een straal van slechts enkele kilometers rondom het haven- en industrieterrein wonen. Daarom is een zorgvuldige afweging over de inzet van de beschikbare ruimte noodzakelijk.

Ontwerptafel Powerport Moerdijk

In het BO Leefomgeving van juni 2023 zijn concrete afspraken gemaakt tussen Rijk en regio over het inrichten van een ontwerptafel, waarin alle ruimte-vragende opgaven van lokaal, regionaal en nationaal belang in het gebied integraal worden afgewogen, met daarbij nadrukkelijk aandacht voor de structurele verbetering van de leefbaarheid en toekomstbestendig perspectief voor de inwoners en ondernemers in het gebied. In dit kader werken wij inmiddels, samen met vertegenwoordigers van de Ministeries van EZK, BZK en I&W, de provincie Noord-Brabant en onze buurgemeenten Drimmelen en Geertruidenberg aan de Ontwerptafel Powerport Moerdijk.

Relatie met andere programma's en projecten

Er worden in de concept-NRD vooral relaties geduid met andere nationale energie-infrastructuuropgaven. Wat echter ontbreekt is een duiding van de relaties met projecten op provinciaal, regionaal en lokaal niveau. Ook ontbreekt het aan duiding van relaties met andere nationale opgaven met een grote ruimtelijke impact, zoals die er zijn op eerder genoemde thema's. De nationale energie-infrastructuuropgave staat niet op zichzelf, maar maakt onderdeel uit van een groter systeem dat vraagt om een meer integrale afstemming over de verschillende thema's en beleidsterreinen heen. Die integrale blik ontbreekt nog in het recent vastgestelde Programma Energiehoofdstructuur (PEH) en nu ook weer in deze concept-NRD VAWOZ. Terwijl in de beantwoording van onze zienswijze op het PEH werd erkend dat dit inderdaad het geval is, maar dat dit nadrukkelijk in de volgende stappen (zoals VAWOZ) nodig is. Onze gezamenlijke inspanning aan de Ontwerptafel Powerport Moerdijk is hier ook op gericht. Dat maakt het in onze ogen onbegrijpelijk dat die ontwerptafel ontbreekt in het overzicht in paragraaf 1.3.1. Wij verwachten van het Rijk, als mede-initiator van en actief deelnemer aan die ontwerptafel, meer eigenaarschap en commitment om de verbinding te leggen tussen de ontwerptafel en de diverse nationale programma's en projecten die daar een relatie mee hebben. Immers, onze gezamenlijke inspanningen aan deze ontwerptafel geven ons inmiddels inzichten dat de cumulatie van alle beoogde ontwikkelingen redelijkerwijs niet in het gebied past. Wij roepen u dan ook op om niet alleen de andere nationale energie-gerelateerde programma's en projecten te betrekken bij het IEA/plan-MER, maar óók al die andere ontwikkelingen waarvoor Moerdijk in beeld is.

Te onderzoeken aanlandlocaties binnen VAWOZ

Op figuur 1-1 is een kaart afgebeeld met daarop de binnen VAWOZ te onderzoeken aansluitlocaties. Moerdijk is daarop afgebeeld met een hoogspanningsstation waarvan de locatie nog te bepalen is. Het bevreedt ons dat andere bestaande en nog te realiseren hoogspanningsstations niet zijn aangewezen als te onderzoeken aansluitlocatie. Zeker daar waar 380kV-stations in de nabijheid liggen van het toekomstige waterstofnetwerk en voldoende groot oppervlaktewater, liggen onzes inziens kansen voor aanlanding van wind op zee in elektronen in combinatie met grootschalige elektrolyse ten behoeve van waterstofproductie. Dit lijkt bijvoorbeeld te gelden voor 380kV-stations als Halsteren en Dodewaard. Het is niet herleidbaar uit de concept-NRD waarom deze locaties niet onderzocht worden. Wij vragen u dan ook om de scope van het onderzoek te verbreden tot

alle bestaande en reeds geplande 380kV-stations in de nabijheid van het toekomstige waterstofnetwerk en in nabijheid van groot oppervlaktewater.

Beperkte ruimte voor aanlanding met grootschalige elektrolyse of batterijopslag in Moerdijk

Het onderzoek naar mogelijke aanlandingslocaties en bijbehorende converterstations in Moerdijk wordt uitgevoerd in project Nederwiek 3. In dat project hebben wij u reeds gewezen op de beperkt beschikbare ruimte. De verkenning naar ruimte voor grootschalige elektrolyse en batterijopslag nabij de aanlandlocatie vindt echter plaats binnen VAWOZ. Gezien de eerdere opmerkingen in deze zienswijze en onze voorlopige gezamenlijke bevindingen aan de Ontwerptafel Powerport Moerdijk, attenderen we u er op dat beschikbaarheid van voldoende ruimte voor elektrolyse en batterijopslag ook verre van zeker is. In ambtelijke overleggen tussen onze organisaties is dat meer dan eens benoemd, echter lezen we dit gegeven nog niet terug in de concept-NRD.

Ook is ons niet duidelijk of er voldoende water beschikbaar is. We wijzen er daarbij op dat er op het industrieterrein Moerdijk al op diverse plekken (koel)water wordt ingenomen en geloosd voor o.a. industriële processen en energieproductie, en dat bovendien de ondergrond al ver vol ligt met kabels en andere buisleidingen. Dit zal het realiseren van additionele waterinname- en -lozingspunten en bijbehorende ondergrondse waterleidingen mogelijk bemoeilijken. Wij adviseren u de onderwerpen ruimte en beschikbaarheid van (koel)water nadrukkelijk mee te nemen in het onderzoek naar ruimte voor elektrolyse.

Ontbrekende alternatieve systeemkeuze

In de concept-NRD wordt gekozen om iedere aanlanding in de vorm van elektriciteit middels een DC naar AC converter (5,5 ha) aan te sluiten op een 380kV-station (20 ha). Ook wordt gekozen om grootschalige elektrolyzers (10 ha) aan te sluiten op dezelfde 380kV-stations waar ook een converter op wordt aangesloten. Hiervoor is bij de elektrolyser ook weer een eigen transformator nodig (5-6 ha) om de AC terug om te vormen naar DC.

Deze keuze lijkt een enorm inefficiënt ruimtegebruik in de hand te werken. Immers wanneer de aanlanding direct aangesloten kan worden op de elektrolyser (DC naar DC), is op zijn minst 1 converter/transformator minder nodig. Mogelijk zijn in dat scenario ook op het 380kV-station minder velden nodig, waardoor ook dat in omvang gecomprimeerd kan worden. En bovendien zijn er minder kabels nodig tussen de verschillende componenten.

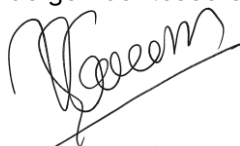
Deze alternatieve systeemkeuze lijkt hiermee eenvoudig tot 15% ruimtewinst te kunnen leiden per aanlandingslocatie. Aangezien ruimte op vele te onderzoeken aanlandingslocaties schaars is, begrijpen wij niet waarom een dergelijke alternatieve systeemkeuze ontbreekt in de scope van het onderzoek. We verzoeken u deze en andere mogelijke ruimtebesparende systeemalternatieven binnen de scope te betrekken.

Ten slotte

Wij vertrouwen er op dat onze samenwerking aan de Ontwerptafel Powerport Moerdijk veel waardevolle input gaat geven voor dit programma. We blijven graag constructief met elkaar in gesprek over de vervolgstappen in het proces van Programma VAWOZ 2031-2040.

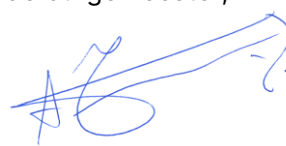
Met vriendelijke groet,
Burgemeester en wethouders van Moerdijk,

de gemeentesecretaris,

ir. J.C. Slagboom

de burgemeester,

A.J. Moerkerke